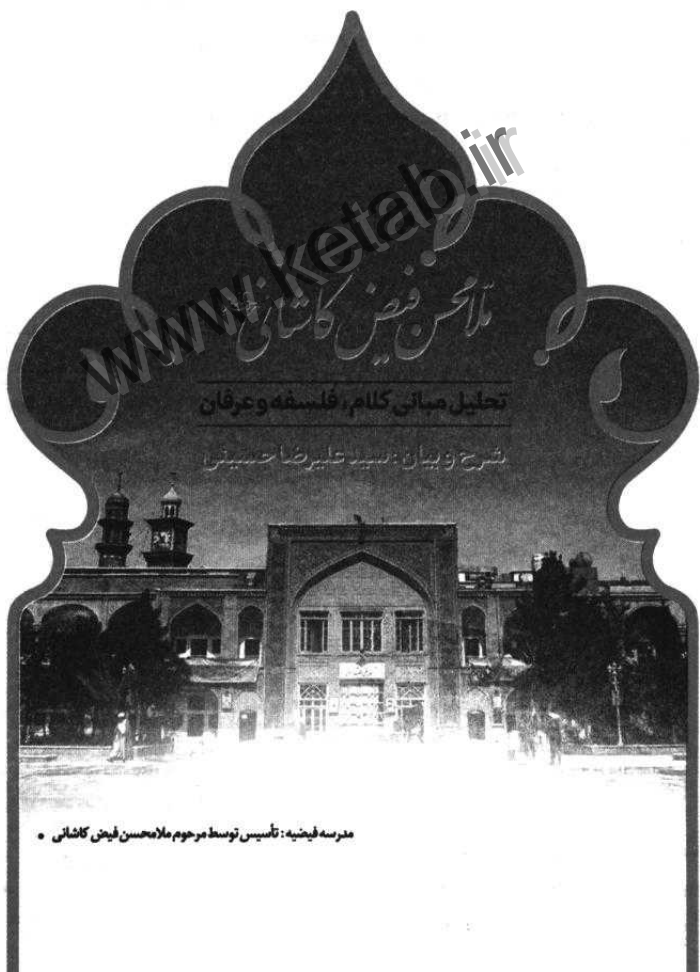

شرح رسالہ الانصاف

تحلیل مباحث کلام، فلسفہ و عرفان

شرح و بیان: سید علی رضا حسینی

مدرسہ فیئتیہ: تاسیس توسط مرحوم ملا محسن فیض کاشانی •

شرح رساله الانصاف

ملا محسن فيض كاشاني رحمه الله

انتشارات دليل ما

شرح و بيان : سيد علي رضا حسيني

چاپ اول: بهار ۱۴۰۱

چاپ: نگين

تيراز: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹ - ۲۷۸ - ۴۴۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

تلفن و نماير: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

دفتر مرکزی: قم، خيابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳
(ارتباط با ما) | Info@dalilema.ir | www.dalilema.ir (خرید آنلاین)

www.ketab.ir

مراکز پخش

قم . خيابان معلم . مجتمع ناشران . طبقه B . واحد ۴۴۲ | تلفن: ۳۷۷۳۳۴۱۳ و ۳۷۷۴۴۹۸۸
قم . خيابان صفائيه . روبروی كوچه ۳۸ . پلاك ۱۵۱ | تلفن: ۳۷۷۳۷۰۰۱ و ۳۷۷۳۷۰۰۱
تهران . خيابان انقلاب . خيابان فخر رازی . نبش بن بست ری . پلاك ۶۱ | تلفن: ۶۶۴۴۴۱۴۱
مشهد . چهارراه شهداء . ضلع شمالی باغ نادری . كوچه شهيد خوراكیان . مجتمع گنجیه كتاب . طبقه اول | تلفن: ۳۲۲۳۷۱۱۳-۵

انتشارات دليل ما

www.dalilema.ir

سرشناسه
عنوان فرارداي
عنوان و پديدآور

: حسيني، سيد طهره، ۱۳۲۶ -
: الانصاف في طريق العلم باسراءالدين شرح
: شرح رساله الانصاف ملا محسن فيض كاشاني تحليل مبني كلام،
فلسفه مشاء، فلسفه اشراق، عرفان و تصوف، شرح ويهان سيد علي رضا حسيني،
تهران: دليل ما، ۱۴۰۰.

مشخصات نشر
مشخصات ظاهري
شابک

۲۲۰ ص، ۱۲/۵x۲۱/۵، ۱۲۰۰ م.
978 - 600 - 442 - 278 - 9

وضعيت فهرست نویسی
پادداشت

موضوع

موضوع

شأنه افزوده

رده بندي كننگره

شماره رده دييجي

شماره كتابشناسي ملي

اطلاعات رگرده كتابشناسي ملي

کتاب حاضر شرحی بر کتاب الانصاف فی طریق العلم باسراءالدين تأليف فيض كاشاني است.
تلفه اسلامي Islamic philosophy
تلفه اسلامي، محمدين شاه مرتضي، ۱۰۰۶ - ۱۰۱۱، ان الانصاف في طريق العلم باسراءالدين تاليف و تفسیر
تلفه اسلامي، محمدين شاه مرتضي، ۱۰۰۶ - ۱۰۱۱، ان الانصاف في طريق العلم باسراءالدين شرح

BBR ۱۱۱۷۷

۱۸۹ / ۱

۸۷۸۵۰۹

اطلاعات رگرده كتابشناسي ملي

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت (ع)

۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری

با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

فهرست مطالب

- پیشگفتار ۱۳
- نگاهی کوتاه به شخصیت مؤلف ۱۳
- دوره‌های مختلف زندگی اعتقادی و علمی فیض رحمته ۱۴
- دوره اول: خانواده ۱۴
- دوره دوم: دوران بی‌نیازی او از تقلید در اصول و فروع ۱۴
- دوره سوم: دوران جستجوی اسرار دین در فلسفه و کلام و عرفان ۱۶
- دوره چهارم: یافتن منبع اصلی معارف ۱۷
- تجلیل دانشمندان از فیض رحمته ۱۸
- اساتید و شاگردان فیض رحمته ۲۲
- تألیفات فیض رحمته و جایگاه این رساله در میان آنها ۲۳
- مدرک کتاب ۲۳
- انگیزه نگارش کتاب ۲۹
- شناخت اصطلاحات و مفاهیم مقدمه معرفت به اسرار دین ۳۰
- نارسایی عقل به تنهایی در معرفت اسرار دین ۳۱

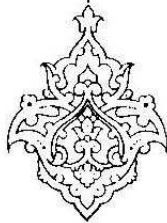

بهره‌گیری از آیه نور	۳۳
قابلیت نفس برای پذیرش معرفت	۳۸
اقسام مکاشفه	۳۹
راه‌های تشخیص ناکارآمدی	۴۱
بیان ناکارآمدی معیارهای فوق	۴۱
مخالفت برخی از مکاشفات با ضرورت دین	۴۳
تشابه مکاشفات هندوها و برخی از متصوفه	۴۴
تلاش برای رهایی از قفس اوهام	۴۷
طوائف چهارگانه	۴۸
علم کلام از دیدگاه مرحوم فیض	۴۹
۱. تأکید بر کارایی عقل	۴۹
۲. اقسام کلام در روایات	۵۳
کلام و شناخت کیفیت خلقت	۵۳
کلام و معارف دینی	۵۴
کلام مذموم	۵۵
کلام مقبول	۵۸
۳. راه بهره‌گیری از عقل در روایات و آیات	۶۰
الف: بهره‌گیری از عقل برای شناخت ربوبیت و مدبریت حضرت	
حَقَّ جَلَّ وَعَلَا	۶۲
ب: بهره‌گیری از عقل برای شناخت معارفی که انبیا <small>علیهم‌السلام</small> آورده‌اند	۶۴
ج: بهره‌گیری از عقل در شناخت ارزش‌های واقعی و صوری و ترجیح	
آخرت بر دنیا	۶۵

- ۶۶ د: عقل بدون علم کارایی ندارد
- ۶۷ ه: علم بدون عقل کارایی ندارد
- ۶۸ نگاهی کوتاه به فلسفه و فلاسفه
- ۷۰ نگاهی به متصوفه
- ۷۱ شطح چیست؟
- ۷۳ ۱. مولوی
- ۷۴ ۲. محی الدین بن عربی
- ۷۷ ۳. جنید بغدادی
- ۷۹ ۴. لاهیجی
- ۸۰ ۵. بایزید
- ۸۲ فلسفه اشراق
- ۹۶ آشنائی فیض رحمته علیه با طوائف چهارگانه
- ۹۸ هدف فیض از برخی تألیفاتش
- ۹۹ شکوائیه فیض
- ۱۰۱ خطرآموزه‌های طوائف چهارگانه
- ۱۰۳ پناه از خطر گمراهی
- ۱۰۷ بازگشت به سوی خدا مقدمه هدایت
- ۱۱۲ نتیجه روی گردانی از ثقلین
- ۱۱۷ خواطر شیطانی اتهام به شیعه
- ۱۱۸ دوگانگی ادعا و عمل
- ۱۱۹ نامه حسن بصری به امام حسن علیه السلام

- ۱۲۰ پاسخ امام حسن علیه السلام
- ۱۲۰ کلام ملاصدرا در مقدمه اسفار و سیری در اسفار
- ۱۲۵ دو نوع حیات تعقلی
- ۱۲۸ فلسفه تعقل یا تعبد؟!
- ۱۳۱ پیروی از حکمای اقدمین
- ۱۳۳ آثار حب ریاست و حسادت
- ۱۳۴ ملاصدرا
- ۱۳۵ اقسام فلاسفه
- ۱۳۶ توصیف ملاصدرا از فلاسفه و عرفای معاصر
- ۱۳۸ تحقیر به واسطه اختلاف نظر!
- ۱۴۷ سرگردانی، نتیجه رها کردن ریسمان تقلین
- ۱۵۳ اول: بی توجهی به هشدار رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۱۵۴ هشدار رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث تقلین
- ۱۵۵ اول: حدیث تقلین در مسجد الحرام
- ۱۵۶ دوم: حدیث تقلین در عرفات
- ۱۵۶ سوم: حدیث تقلین در منی
- ۱۵۷ چهارم: حدیث تقلین در غدیر خم
- ۱۵۸ پنجم: حدیث تقلین در مسجد النبی صلی الله علیه و آله
- ۱۵۹ ششم: حدیث تقلین در خانه رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۱۵۹ امر دوم: اعراض از عقل معصوم و کشف قطعی
- ۱۵۹ اول: عقل

۱۶۲	دوم: کشف و شهود
۱۶۳	نهی از توجه به آثار قبل از اسلام
۱۷۲	کمال در پیروی از دین اسلام است
۱۷۳	شرایط معرفت به اسرار دین
۱۸۰	اقسام حقائق
۱۸۰	اول: آنچه به وهم ناید
۱۸۲	دوم: ثبوت خداوند به آیات و لوازم آن
۱۸۳	دسته سوم: آنچه خارج از قلمرو عقل است
۱۸۸	دسته چهارم: احکام
۱۸۸	علم به ذات و صفات ذاتیه
۱۹۹	حدیث اول
۲۰۱	حدیث دوم
۲۰۳	حدیث سوم
۲۰۴	حدیث چهارم
۲۰۵	حدیث پنجم
۲۰۶	حدیث ششم
۲۰۷	حدیث هفتم
۲۰۸	حدیث هشتم
۲۰۹	حدیث نهم
۲۱۰	حدیث دهم
۲۱۱	حدیث یازدهم

بیشگفتار

سپاس خدای را که مرا توفیق عنایت فرمود تا بتوانم این رساله شریفه را تقدیم پژوهشگران و محققان معارف الهی کنم. این رساله یکی از آثار نفیس وارزنده علامه بزرگوار، محقق، فقیه، فیلسوف، محدث و عارف محمدبن شاه مرتضی معروف به «ملا محسن فیض کاشانی رحمته الله علیه» است.

نگاهی کوتاه به شخصیت مؤلف

نگارنده این رساله در سال ۱۰۰۷ هجری قمری دیده به جهان گشود و پس از ابدی شدنش به وسیله آثار گرانبهایش و پس از افتخار آفرینی برای اسلام و مسلمین در ۸۴ سالگی در سال ۱۰۹۱ دیده از جهان فرو بست؛ اما تحقیقات وی - در زمینه‌های مختلف علوم اسلامی - همچنان راهگشای محققین و دانشمندان می‌باشد.

شهرت وی و شکوفایی آثارش ما را از شرح حال آن جناب مستغنی نموده، اما گوشه‌ای از فضایل او را به عنوان تجلیلی از مقام شامخش یادآور می‌شویم:

دوره‌های مختلف زندگی اعتقادی و علمی فیض رحمته الله علیه

چون فیض رحمته الله علیه از نخست در دامان علم و فضیلت و معنویت پرورش یافته بود، می‌توان تمام زندگی او را دوران نشوونمو علمی و اعتقادی وی دانست. شاید بتوان با استفاده از گفتار خودش - در همین کتاب شریف «الانصاف» - سیرزندگانی او را به چهار دوره تقسیم کرد:

دوره اول: خانواده

فیض رحمته الله علیه در خانواده علم و تقوا پا به دنیا نهاد. پدر او «شاه مرتضی» از علمای مشهور آن زمان بود و مادرش فرزند یکی از دانشمندان همان دوران، و داییش «مولی نور الله کاشانی» و فرزندش «علم الهدی» است؛ وی از خانواده‌ای است که در تمام ابعاد و طبقات مملو از علمای مشهور زمان خود بوده است:

«خانواده بزرگ وی که به بلندای قله افلاک از جهت قدر و منزلت ارتقاء یافته بود، از خانواده‌های بزرگ علم و عمل و فضل و بینش بوده است.»^۱

دوره دوم: دوران بی‌نیازی او از تقلید در اصول و فروع

از یک سو محیط آماده برای کسب علم و معاشرت با علما و از سوی دیگر استعداد سرشار فیض رحمته الله علیه موجب گردید تا - به گفته خودش - در عنفوان جوانی از تفقه در دین و تحصیل بصیرت در اعتقادات و کیفیت عبادات به

۱. فقد كان بيته الجليل المرتفع قدرة إلى ذروة الأفلاك من كبار بيوتات العلم والعمل والفضل والإدراك. روضات الجنات (میر سید محمد باقر خوانساری): ج ۶، ص ۸۰.

تعلیم ائمه معصومین علیهم السلام آسود، چنان‌که - به توفیق حق سبحانه - در هیچ مسئله‌ای محتاج به غیر معصوم نبود.

وی برای رسیدن به این مقام کوشش و تلاش بسیاری نمود؛ از ابتدای تحصیل در انتخاب استاد دقت کرد و در این راه از هجرت و تحقیق و مشورت و حتی استخاره و تفأل به کلمات معصومین علیهم السلام بهره می‌جست.

یکی از شاگردان او «سید نعمت الله جزائری تستری» می‌گوید: استاد ما در قم پرورش می‌یافت تا از آمدن سید و امام و سرور بزرگوار «سید ماجد بحرانی» به شیراز خبردار شد. آنگاه قصد کرد تا برای کسب علم به سوی او سفر کند اما پدرش در اجازه دادن تردید می‌نمود. تصمیم گرفتند اجازه را محوقف بر استخاره کنند و چون قرآن را گشودند این آیه آمد:

﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾؛

«پس ناگزیر باید از هر گروهی جمعی برای فهم و آموزش در دین کوچ کنند ...»

بعد از آن به دیوان منسوب به امیرالمؤمنین علیه السلام تفأل زد و این اشعار آمد:

تَغْرَبَ عَنِ الْأَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْعَلِيِّ

وَسَافِرٌ فِي الْأَسْفَارِ خَمْسَ فَوَائِدَ